

Àngel Mauri i jo

Al començament del primer llibre que vaig publicar, *Cercles d'infinites combinacions* (Empúries, 1990), ja hi apareix Àngel Mauri. El conte que dona títol al recull narra una conspiració sobre el Diccionari Fabra que es desvela a partir d'aquest personatge, presentat com a “escriptor i compilador”. En aquella època em servia d'Àngel Mauri quan havia d'escriure textos d'encàrrec. Venia a ser el meu pseudònim o, si ho preferiu, el meu negre (Mauri prové del llatí *mauros*, que vol dir “fosc”).

Durant els anys següents a la publicació de *Cercles d'infinites combinacions*, Àngel Mauri va firmar uns quants articles sobre els temes més diversos (economia, ecologisme, treball, disseny), en particular a la desapareguda revista *Catalònia Cultura*, que apareixia en català, castellà, anglès i francès. He de reconèixer que vaig arribar a envejar una mica la projecció internacional del meu *alter ego*, sobretot quan un d'aquells articles -dedicat al conreu de la vinya i l'olivera- es va traduir al japonès, una llengua en la qual no he publicat mai res amb el meu nom de debò. La consagració va arribar el 1995, quan Tikal Ediciones va publicar el llibre *Las profecias de Nostradamus comentadas*, firmat pel proteic Àngel Mauri i François d'Aro (un altre pseudònim, però no pas meu). L'última aparició fins ara és en el número 141 de la revista gironina *Senhal*, on apareix signant un aforisme: “Ens creiem mamífers, però som metàfores”.

Àngel Mauri figura a totes les novel·les que he publicat: a *El món d'Horaci* (Empúries, 1995) és un escriptor amb funcions de personatge secundari; *La felicitat no és completa* (Edicions 62, 2003) mostra set episodis de la seva vida; a *Els jugadors de whist* (Empúries, 2009) és amic d'infantesa dels tres protagonistes; a *Dies de frontera* (Proa, 2014) apareix breument com a amic del germà d'un dels personatges principals. *El poeta i altres contes* (Proa, 2005) inclou un text de quinze pàgines titulat *Biografia d'Àngel Mauri*, que repassa la seva trajectòria any per any, de manera que el lector es pot fer una idea molt precisa de com evoluciona entre capítol i capítol de *La felicitat no és completa*.

Després de les vacil·lacions amb què es mostra el personatge als primers llibres, a partir de *La felicitat no és completa* deixa de ser un escriptor i es confirma com a periodista free-lance. Tot i que a vegades tinc la sensació que, més que el meu negre, és el meu doble, pot semblar estrany que no aparegui a *En companyia de l'altre* (Edicions 62, 1999), llibre de contes dedicats als desdoblaments. Vist en perspectiva, ara puc afirmar que les quatre novel·les -i algun text dispers- formen una sola obra diguem-ne

realista que comparteix espais i personatges, mentre que les ficcions més curtes, com els contes i *Carta a la reina d'Anglaterra* solen tenir una base fantàstica.

Tinc un bon record de la crítica que va firmar Anna M. Gil a la revista *Lateral* quan es va publicar *La felicitat no és completa*. No em puc resistir a reproduir-ne un fragment: “Segue de alguna manera el modelo matemático de transformación pastelera del que habla Enzensberger: el hojaldre. Un modelo, utilizado en el estudio de la mecánica celeste, la dinámica de los fluidos y la teoría cuántica, que contempla una estructura complementaria del tiempo histórico, con puntos errantes que se separan para volver a unirse más tarde, dando lugar a inagotables contactos entre diversas capas cronológicas. En *La felicitat no és completa*, la memoria es discontinua y la realidad reticente: cada día sorprende con acontecimientos imprevisibles y reincidencias, los pronósticos y las extrapolaciones fracasan.”

A *El Periódico*, Estanislau Vidal-Folch va escriure: “A *La felicitat no és completa*, Pagès reprèn procediments d’*El món d’Horaci*, la novel·la anterior, però amb voluntat d’arribar al gran públic.” L’expressió “gran públic” és sens dubte exagerada (tot i que Caixa de Sabadell va repartir desenes de milers d’exemplars als seus clients), si bé és cert que després del desplegament de recursos de la primera novel·la, la segona es pot interpretar com un exercici de contenció. A les pàgines de l’*Avui*, Joan Josep Isern va escriure el que em sembla que és el millor elogi que pot rebre una ficció: que emociona.

Pel que fa a la interpretació generacional, val la pena citar part del que en va escriure Antoni Ferrando al seu blog *Quaderns*, malauradament extint: “En un moment donat l’Àngel Mauri vol simbolitzar la dècada dels seixanta amb l’assassinat de Kennedy, un episodi que activa com un reflex condicionat el tòpic de la ‘fi de la innocència’. Precisament, l’edició d’*El món d’Horaci*, un llibre anterior de Pagès, duia a la coberta la fotografia de l’assassinat del sospitós de matar Kennedy. Haver de venir a néixer quan ‘mataven la innocència’ és una premonició del destí d’aquesta generació, que havia d’arribar a adulta sense pares contra els quals revoltar-se ni grans referents ideològics ni de cap tipus. L’Àngel solament és una personificació de tot aquest desempar, tot aquest desconsol, el qual vist des de fora és difícil d’explicar i quasi impossible d’entendre. L’Àngel insisteix, no fa allò que la resta dels companys entenen com ‘madurar’, ‘créixer’, i expressions en aquest sentit: no s’aparella de manera estable, no accepta la necessitat d’assalariar-se i s’aferra la il·lusió de ser un periodista *freelance*. Al final, ja ho hem dit, mor conservant-se pur, i ens podem imaginar com, amb

el temps, els seus amics sempre el tindran com un record entranyable, lligat als anys purs, als anys joves, quan la vida era fàcil, alegre, etcètera.” És pertinent recordar que a *El País*, Ponç Puigdevall va qualificar el llibre de “tristament alegre”.

Tot i que Àngel Mauri es defineix com un adverbi, en el títol no hi apareix l’adverbi *mai* que més d’un lector s’entesta a afegir-hi quan el cita. Jo no gosaria afirmar que la felicitat no ho és mai, de completa. El sentit del títol podria ser més aviat el contrari, ja que precisament quan diem d’algun fenomen que no és complet volem dir que n’hi ha una certa quantitat, que encara podria augmentar: si l’índex de felicitat fos zero, no se’ns acudiria pas dir que no és completa.

En tot cas, no vaig pas triar el títol perquè volgués exposar les meves conviccions sobre què és la felicitat (que llavors i ara són escasses), sinó perquè em fascinava la pintada que veia en una paret de Cerdanyola cada dia que anava a la facultat. No vaig saber esbrinar si el fet que la frase s’interrompés a mitja paraula formava part de la intenció de l’autor o si es tractava d’un accident. A mitjan anys vuitanta, ¿hi va haver algú a Cerdanyola que creia saber el que li mancava a la felicitat per ser completa, o ho hem d’entendre com una pintada artística, concebuda perquè ens interroguem a nosaltres mateixos? D’ençà que vaig publicar el llibre, més d’una persona m’ha demanat completar la frase, i sempre he respost que no me’n veig amb cor. Amb el pas dels anys, però, he localitzat algunes respostes.

Lev Tolstoi es mostra categòric a *Guerra i pau*: “No hi ha cap situació en la qual l’home sigui completament feliç i completament lliure, com tampoc no n’hi ha cap en la qual sigui completament desgraciat i completament esclau.” Poc abans apunta la seva resposta a l’enigma: “A la presó, a la barraca, Pere havia comprès, no per la seva ment, sinó per tot el seu ésser, que la vida, que l’home, ha estat creat per a la felicitat, que la felicitat és en ell mateix, en la satisfacció de les seves necessitats naturals, i que tot el mal prové no de la privació, sinó del superflu”. Aquesta seria la paradoxa: no hem de preguntar-nos què ens falta per ser feliços, sinó què ens sobra.

Uns anys abans, a *Madame Bovary*, Gustave Flaubert havia facilitat una altra resposta en referència a un personatge secundari: “Semblava perdut en una d’aquelles felicitats completes que, sens dubte, només procuren les ocupacions mediocres, que diverteixen la intel·ligència amb dificultats fàcils i se satisfan en una realització més enllà de la qual no queden somnis”.

Tolstoi i Flaubert afirmen el mateix des d’angles diferents. George Orwell ho actualitza a 1984 i els germans Wachowski a *Matrix*: cal triar entre la ignorància que et

fa fort o entre la consciència que et fa infeliç. Tolstoi no ho plantejaria en aquests termes, però ja ens entenem.

La felicitat no és completa va aparèixer en català a Edicions 62 l'octubre de 2003, i en castellà a El Aleph el març de 2004 -traduïda per mi mateix amb escasses variants- amb el títol original de la pintada: *La dicha no és completa*. Se'n van fer les presentacions de rigor, que a Sabadell i a Torroella de Montgrí van anar a càrrec de la mezzosoprano Eva Trullàs i del guitarrista Salva Ramírez (músic i cantant a l'enyorat grup El Frenillo de Gauguin). Dels meus llibres, és l'únic que em consta que disposa d'una edició en Braille. El 2014, Sodobnost va publicar-ne la versió en eslovè, *Sreča ni popolna*, traduïda per Veronika Rot, que al final del llibre inclou 46 notes que informen sobre referents que potser als lectors centreeuropeus els costaria entendre, des del significat de la cançó *Rasca-Yú* fins a la ideologia de la Lliga Comunista Revolucionària.

Tornar a llegir la novel·la dotze anys després d'haver-la escrita ha servit per esmenar alguna inexactitud, però sobretot per abordar-la com si fos obra d'una altra persona. Els espais on transcorre *La felicitat no és completa* els vaig conèixer de primera mà, però a hores d'ara ja no puc assegurar si en un passatge determinat hi predomina la memòria o la imaginació. Pel que fa a les vivències, ja no sé quines són meves i quines corresponen a Àngel Mauri.

Vicenç Pagès Jordà

Abril de 2015